

**การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด
ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย**

**A Study of Learning Achievement in Thai Literature by Mind Mapping
Technique Integrated with Blended Learning Approach of
Grade 9 Students at Chiang Rai Provincial Administrative Organization School**

พรทิพย์ ทิดอูน^{1*} / สมหวัง อินทร์ไชย² / อาภิสรา พลนรัตน์³

Porntip Tidagoon^{1*} / Somwang Inchai² / Abhisara Bholnarattana³

¹⁻³สาขาการสอนภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เชียงราย 57100, ประเทศไทย

¹⁻³Thai Language Teaching Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Chiang Rai Rajabhat University, Chiang Rai 57100, Thailand

**Corresponding author. E-mail: tidagoon@hotmail.com*

Received: November 28, 2025

Revised: January 26, 2026

Accepted: February 3, 2026

Abstract

This research aimed to investigate learning achievement in Thai literature and to compare students' learning achievement before and after the implementation of mind mapping technique integrated with a blended learning approach among grade 9 students at Chiang Rai Provincial Administrative Organization School. The sample consisted of 30 students from Class 3/10 in the first semester of the academic year 2025, selected by simple random sampling using the classroom as the sampling unit. The research instruments included lesson plans on Thai literature employing the mind mapping technique integrated with a blended learning approach and a learning achievement test. The study findings revealed that the instructional process achieved the E1/E2 efficiency criteria of 87.57/84.18, which was higher than the standard criteria set at the level of 80/80. Furthermore, the students' post-test scores were significantly higher than their pre-test scores at the .01 level.

Key words: Thai literature, Mind mapping technique, Blended learning approach

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/10 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายโดยให้ห้องเรียน เป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนมีประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้ตามเกณฑ์ E1/E2 เท่ากับ 87.57/84.18 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ที่ระดับ 80/80 และคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: วรรณคดีไทย, เทคนิคแผนผังความคิด, การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

บทนำ

การจัดการศึกษาของไทยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญและคุณภาพชีวิตที่ดี สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) (Royal Gazette, 1999, pp. 5–7) ซึ่งกำหนดให้สถานศึกษาจัดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้จากพัฒนาการ การมีส่วนร่วม และพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและการพัฒนาศักยภาพอย่างรอบด้าน แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ และเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ความสามารถในการคิดการสื่อสาร การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี ซึ่งล้วนเป็นฐานสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

สาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยเฉพาะสาระที่ 1 การอ่าน และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการตีความของผู้เรียน โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้ผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถอ่าน วิเคราะห์ และสรุป สาระสำคัญของวรรณคดีและวรรณกรรม ตลอดจนเชื่อมโยงคุณค่า แนวคิด และข้อคิดที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง (Ministry of Education, 2008, pp. 3–5) การเรียนรู้วรรณคดีจึงมิได้เป็นเพียงการรับรู้เนื้อเรื่อง หากแต่เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีเหตุผล การพิจารณาคุณค่าทางวัฒนธรรม และการพัฒนาความเข้าใจสังคม ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของการสร้างผู้เรียนที่มีวิจรรณญาณและสำนึกทางวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามผลการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยในสถานศึกษาหลายแห่งยังสะท้อนปัญหาการเรียนรู้ที่ไม่บรรลุตามเป้าหมาย โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนที่ยังเน้นครูเป็นศูนย์กลางและการท่องจำ ส่งผลให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจ ขาดความเข้าใจเชิงวิเคราะห์ และไม่สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับบริบทชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Waenphet (2017) และ Munphawana (2018) ที่ชี้ให้เห็นว่าการสอนวรรณคดีแบบบรรยายไม่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียน

บริบทของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ซึ่งมีนโยบายพัฒนาการเรียนการสอนในรูปแบบห้องเรียนออนไลน์และการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีการศึกษา 2560 พบว่าการเรียนการสอนวรรณคดีไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ยังคงประสบปัญหาดังกล่าว โดยผลการทดสอบหลังเรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสาระวรรณคดีและวรรณกรรมต่ำกว่ามาตรฐาน โดยมีผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 49.24 ของผู้เรียนทั้งหมด (Chiang Rai Provincial Administrative Organization School, 2022) สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้สามารถตอบสนองต่อบริบทผู้เรียนและส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ได้อย่างแท้จริง

แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็นการบูรณาการการเรียนรู้ในชั้นเรียนร่วมกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นแนวทางหนึ่งที่ได้รับการยอมรับว่าสามารถเพิ่มความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่อง (Klaisri, 2017) เมื่อผสมผสานกับแนวคิด Active Learning จะช่วยให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ ฝึกการคิดอย่างเป็นระบบ และเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์จริง ซึ่งเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยในบริบทการศึกษาปัจจุบัน นอกจากนี้เทคนิคแผนผังความคิด (Mind Mapping) เป็นเครื่องมือทางการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนากระบวนการคิดเชิงวิเคราะห์ โดยช่วยให้ผู้เรียนสามารถจัดระบบความคิด เชื่อมโยงเนื้อหาหลักและเนื้อหารองอย่างมีความหมาย และสะท้อนความเข้าใจจากการอ่านวรรณคดีได้อย่างเป็นรูปธรรม งานวิจัยของ Waenphet (2017) และ Munphawana (2018) สนับสนุนว่า การใช้แผนผังความคิดช่วยส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการสรุปความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในรายวิชาที่มีเนื้อหาเชิงนามธรรมอย่างวรรณคดีและวรรณกรรมไทย

จากปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของผู้เรียนในบริบทจังหวัดเชียงราย และแนวคิดทางทฤษฎีที่ชี้ให้เห็นถึงศักยภาพของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การเห็นคุณค่าวรรณคดีไทย และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการเรียนวรรณคดีไทยโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียน โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยมีความน่าสนใจและส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้ทบทวนเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการศึกษาและสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย โดยสามารถจำแนกสาระสำคัญออกเป็น 3 ประเด็นดังนี้

1. แนวคิดเรื่องการเรียนการสอนวรรณคดีไทย

Ministry of Education (2022, p. 2) การเรียนการสอนวรรณคดีไทย เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจคุณค่า ความงาม และแนวคิดทางศิลปกรรมผ่านผลงานวรรณศิลป์ เนื่องจากวรรณคดีไทย หมายถึงงานประพันธ์ที่มีคุณค่าทางวรรณศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก และจินตนาการของมนุษย์อย่างงดงาม มีเนื้อหาให้ความรู้ ความเพลิดเพลิน และคติธรรม ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดมายาวนาน คุณค่าของวรรณคดีไทยจึงมีความเชื่อมโยงกับชีวิตหลากหลายด้าน เช่น ช่วยปลูกฝังความละเอียดอ่อนและความซาบซึ้งด้านจิตใจและอารมณ์ ช่วยสร้างความเข้าใจชีวิตและสังคม ถ่ายทอดแนวคิดคุณธรรมจริยธรรมด้านศิลปกรรม เป็นสื่อสะท้อนสังคม ความเชื่อและขนบธรรมเนียมในแต่ละยุคด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ แสดงให้เห็นความงดงามของภาษาไทยและภูมิปัญญาแห่งชาติด้านภาษาและศิลปะการประพันธ์ เป็นต้น สะท้อนให้เห็นว่าวรรณคดีไทยหนึ่งเรื่องมีแนวคิดที่น่าสนใจแฝงอยู่หลายประการประกอบด้วย เนื้อหา รูปแบบ ภาษา กลวิธีการประพันธ์และเอกภาพของเรื่องซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างกลมกลืน เพื่อให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์และจินตนาการอย่างลึกซึ้ง เกิดความเข้าใจเนื้อหาและคุณค่าเห็นความสำคัญของวรรณคดี มีทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการวิพากษ์วิจารณ์ สามารถเชื่อมโยงแง่คิดในวรรณคดีกับชีวิตจริง และปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อภาษาและวัฒนธรรมไทย ดังนั้น แนวทางการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยจึงควรยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้สอนควรเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ บูรณาการทักษะภาษาไทยให้ครอบคลุมสมรรถนะ ใช้กิจกรรมที่กระตุ้นความสนใจและส่งเสริมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ผึกคิดอย่างมีเหตุผล แสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ และสรุปสาระสำคัญได้ด้วยตนเอง การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยที่มีประสิทธิภาพจึงควรมุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ความคิด คุณธรรม และความงามทางภาษา เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและนำข้อคิดจากวรรณคดีไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

2. แนวคิดเรื่องเทคนิคแผนผังความคิด (Mind Mapping)

เทคนิคแผนผังความคิด เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นโครงสร้างของเนื้อหา เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งมีการพัฒนาแนวคิดขึ้นโดย Tony Buzan ในหนังสือ Use your Head by Toney Buzan (ใช้หัวคิด) (Phonanan, 2001, p. 105) กล่าวว่า เป็นเทคนิคการจดบันทึกและเรียกความจำจากจุดศูนย์กลางความคิด ทำให้สมองสามารถสร้างความคิดและเชื่อมโยงข้อมูลได้รวดเร็วกว่าเทคนิคการจดบันทึกแบบเดิม ๆ ที่ใช้เพียงตัวอักษรหรือประโยคยาว ๆ เทคนิคนี้ช่วยให้การเรียนรู้ การวางแผน การตัดสินใจ การนำเสนอข้อมูล และการแก้ปัญหาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสนุกสนาน เนื่องจากค้นพบว่าสมองส่วนบนจะมี 2 ซีก ซึ่งทำงานแตกต่างกัน โดยสมองซีกซ้าย ทำหน้าที่ด้านตรรกะ ภาษา การวิเคราะห์ตัวเลขและข้อมูล ส่วนสมองซีกขวา ทำหน้าที่ด้านจินตนาการ สี สัดส่วน

และภาพรวม การพัฒนาสมองทั้งสองซีกพร้อมกันจะช่วยเพิ่มพลังสร้างสรรค์ เหมือนนักวิทยาศาสตร์หรือศิลปินผู้ยิ่งใหญ่การเขียนแผนผังความคิดจึงเน้นให้เริ่มจากศูนย์กลางด้วยความคิดหลัก แล้วแตกสาขาเป็นความคิดย่อย โดยใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ และคำสำคัญ เพื่อให้สมองสามารถเชื่อมโยงข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ แผนผังความคิดยังเป็นเครื่องมือระดมสมอง ช่วยให้ผู้เรียนคิดอย่างอิสระโดยไม่ต้องกังวลว่าความคิดนั้นถูกหรือผิด สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างความคิดของตนเอง และเมื่อใช้ร่วมกับผู้อื่น จะช่วยมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของแต่ละคนได้ชัดเจน การเขียนแผนผังความคิดจึงเป็นการส่งเสริมการใช้สมองทั้งสองซีกอย่างสมดุล ทำให้เกิดพลังสร้างสรรค์สูงสุดและช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้และจัดการความคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. แนวคิดเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning)

การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็นแนวคิดสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์และกิจกรรมในห้องเรียนแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานวิธีการสอนหลายรูปแบบเข้าด้วยกัน เช่น การเรียนแบบเผชิญหน้ากับครูในห้องเรียน ควบคู่กับการเรียนผ่านระบบออนไลน์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ เป็นต้น ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและฝึกฝนทักษะได้เต็มที่ (Bureerat, 2018 ; Pahe, 2017; Thumthong, 2013) การเรียนรู้แบบผสมผสานจึงเป็นกระบวนการที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยพิจารณาศักยภาพและความแตกต่างของผู้เรียน ตลอดจนสภาพแวดล้อมและความเหมาะสมของสถานการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพและบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยมีองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้หลายประการ เช่น การเรียนแบบออนไลน์ โดยใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตเป็นฐานการเรียนรู้ จัดระบบบทเรียนให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง สนับสนุนกิจกรรมโต้ตอบและการค้นคว้าข้อมูล การเรียนแบบเผชิญหน้า ครูสอนเพิ่มเติมหรือเสริมความเข้าใจ เป็นต้น การวัดและประเมินผล ยังมุ่งเน้นการประเมินทักษะความรู้ก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ ครูผู้สอนสามารถใช้ตัวอ้างอิงหรือสื่อการเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลหลากหลาย เช่น เอกสาร PDF, Search Engine, PDA เป็นต้น สามารถออกแบบกิจกรรมแบบประสานเวลา โดยใช้เหตุการณ์จริงหรือจำลองเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมพร้อมกัน และผู้เรียนได้มีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนความรู้ แลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์ เช่น อีเมล แชท หรือบล็อก เป็นต้น บทบาทของผู้สอนจึงครอบคลุมแบบวิธีการสอนและกิจกรรมทั้งแบบออนไลน์และแบบเผชิญหน้า เตรียมสื่อเอกสาร และแหล่งเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นและสนับสนุนผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ศึกษาและค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง ทั้งแบบออนไลน์และในชั้นเรียนได้ใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ และได้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความรู้และแก้ปัญหา ดังนั้น การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน Blended Learning จึงเป็นการจัดการเรียนการสอน ที่บูรณาการการเรียนแบบเผชิญหน้าและออนไลน์เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามศักยภาพ โดยครูออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียน พร้อมทั้งมีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้

จากการทบทวนเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ความคิด และความซาบซึ้งในคุณค่าทางภาษาและวัฒนธรรม โดยแนวคิดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเชื่อมโยงสาระสำคัญจากวรรณคดีกับชีวิตจริง ขณะเดียวกันเทคนิคแผนผังความคิดเป็นเครื่องมือที่ช่วย

ส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถจัดระเบียบความคิด วิเคราะห์ และเชื่อมโยงข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับบริบทการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง กระตุ้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และจากการศึกษาวิจัยยังพบว่างานวิจัยยังมุ่งเน้นการนำแนวคิดหรือเทคนิคดังกล่าวมาใช้แยกกัน ไม่มีการบูรณาการเทคนิคแผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในการเรียนการสอนวรรณคดีไทย โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าจึงนำแนวคิดการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย เทคนิคแผนผังความคิด และการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. **ประชากรในการวิจัย** ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 15 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 451 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/10 จำนวน 30 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่มและวิธีจับฉลาก ทั้งนี้การใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เนื่องจากนักเรียนแต่ละห้องเรียนมีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเดียวกัน มีลักษณะพื้นฐานด้านช่วงวัย ระดับชั้น และบริบทการเรียนรู้ที่ใกล้เคียงกัน จึงเป็นตัวแทนของประชากรในการวิจัยครั้งนี้

2. **แผนการทดลอง** การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest–Posttest Design) ประกอบด้วย 1) ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน ซึ่งเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ครอบคลุมเนื้อหาวรรณคดีไทยโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย 2) จัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และทำแบบทดสอบย่อยก่อนและหลังเรียนจากแต่ละแผนการเรียนรู้โดยใช้เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวนแผนละ 5 ข้อ 3) หลังจากนักเรียนเรียนจบตามแผนการเรียนรู้ทุกชุด ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ซึ่งเป็นแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ขอบเขตเนื้อเดียวกันกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนและ 4) นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไปวิเคราะห์ค่าทางสถิติ

3. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** ประกอบด้วย 1) แผนการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย จำนวน 8 แผนการเรียนรู้ ใช้เวลาในการทดลอง 16 ชั่วโมง ภายในระยะเวลา 4 สัปดาห์ และ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ใช้ทดสอบก่อนและหลังเรียนเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) ดำเนินการทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 2) จัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนด 3) ดำเนินการทดสอบหลังเรียนเมื่อสิ้นสุดการทดลอง และ 4) รวบรวมคะแนนที่ได้จากการทดสอบเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้ โดยกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 วิเคราะห์ความเที่ยงของแบบทดสอบเพื่อตรวจสอบค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) ของข้อสอบ และนำไปใช้วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยสถิติ t-test แบบ Dependent Samples

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์เพื่อให้เห็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจากการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ดังนี้

1. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ซึ่งทดสอบโดยใช้แบบทดสอบระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน ของนักเรียนทั้งหมด 30 คน แบบทดสอบระหว่างเรียน จำนวน 6 ชุด ชุดละ 5 คะแนน รวมคะแนนเต็ม 30 คะแนน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยและประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้ (E1/E2)

คะแนนผลสัมฤทธิ์	จำนวน นักเรียน (n)	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ร้อยละ (%)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)
ระหว่างเรียน	30	30	26.27	87.57	1.68
หลังเรียน	30	40	33.57	83.93	1.07

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนเท่ากับ 26.27 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 87.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนรวมเท่ากับ 1.68 และ ผลคะแนนแบบทดสอบหลังเรียน Post-Test รวมคะแนนเต็ม 40 คะแนน มีผลคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 33.57 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนรวมเท่ากับ 1.07 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับสูง เมื่อวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเรียนเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80/80 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนเท่ากับ 26.27 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 87.57 และ คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 33.57 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.93 คิดเป็นค่า E1/E2 เท่ากับ 87.57/83.93 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่าระดับคะแนนมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80

2. การเปรียบเทียบความสามารถทางการเรียนวรรณคดีไทยโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนองค์การบริหารส่วน จังหวัดเชียงราย จากคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนทั้งหมด 30 คน คะแนนเต็ม 40 คะแนน โดยวิเคราะห์ด้านความก้าวหน้าทางการเรียน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยก่อนและหลังเรียน

คะแนน ความสามารถ	จำนวน นักเรียน	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนเรียน	30	40	22.57	330	3678	46.81**
หลังเรียน	30	40	33.57			

df = 29 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 22.57 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.82 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 33.57 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 1.07 มีค่าความก้าวหน้า (D) เท่ากับ 11.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 1.29 โดยความสามารถทางการเรียนของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 22.57 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 56.43 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.57 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.93 เมื่อเปรียบเทียบผลคะแนนจึงสรุปได้ว่า นักเรียนมีคะแนนความก้าวหน้าเฉลี่ยเท่ากับ 11.00 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 48.73 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานช่วยพัฒนาความสามารถทางการเรียนของนักเรียน เมื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการเรียนของนักเรียนกับค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียน เท่ากับ 22.57 คะแนน จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน ค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียน เท่ากับ 33.57 คะแนน จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน โดยมีผลต่างคะแนนของนักเรียน ผลรวม $\sum D$ เท่ากับ 330 คะแนน และ $\sum D^2$ เท่ากับ 3678 คะแนน และเมื่อวิเคราะห์ด้วย t-test แบบ dependent ค่า t เท่ากับ 46.81 โดยมี df เท่ากับ 29 ผลการทดสอบซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ด้วยเทคนิคแผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานส่งผลให้ความสามารถ ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมี ประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้ E1/E2 เท่ากับ 87.57/84.18 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ที่ระดับ 80/80 แสดงให้เห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมีประสิทธิภาพในระดับที่น่าพึงพอใจ นอกจากนี้

จากการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 22.57 คะแนน และหลังเรียนเพิ่มขึ้นเป็น 33.57 คะแนน จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 และผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติ t-test ได้ค่า t เท่ากับ 46.81 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ผลลัพธ์ดังกล่าวสะท้อนว่าแผนการจัดการเรียนรู้และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ใช้ในการวิจัยมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้รับการออกแบบอย่างเป็นระบบ ตามหลักการทางการวัดและประเมินผล ได้แก่ การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (B) และค่าความยากง่ายรายข้อ (P) รวมถึงการหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ ทำให้สามารถมั่นใจได้ว่าแบบทดสอบมีคุณภาพและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ในด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้พบว่า เทคนิคแผนผังความคิดมีบทบาทในการช่วยให้นักเรียนสามารถ มองเห็นโครงสร้างเนื้อหาอย่างเป็นระบบ เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ได้อย่างชัดเจน ช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกัน การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์และกิจกรรมในห้องเรียน แบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการจัดลำดับกิจกรรมที่ชัดเจนยังช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียน มีพัฒนาการด้านการวิเคราะห์ การสรุปความ และความเข้าใจเนื้อหาวรรณคดีไทยได้ดีขึ้น ผลการศึกษาดังกล่าว ยังสอดคล้องกับ การศึกษาของ Munphawana (2018) ซึ่งพบว่า การจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดช่วยพัฒนาความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีของนักเรียนหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.40 และนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคดังกล่าวในระดับดี เช่นเดียวกับการศึกษาของ Waenphet (2017) ที่ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนโดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด ซึ่งพบว่าหลังเรียน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 22.46 นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Thiengrach (2016) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะช่วยพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นโดยมีความก้าวหน้าในการเรียนคิดเป็นร้อยละ 57.79 ขณะเดียวกัน Chankaeo (2016) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนเรียนโดยมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดีเยี่ยม ร้อยละ 53.33 ผลการศึกษาของ Duangtakuar (2014) ยังพบว่าจากการศึกษาการใช้เทคนิคแผนผังความคิดร่วมกับวิธีสอนแบบ SQ4R พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีวรรณกรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญและคะแนนหลังเรียนยังสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดโดยมีคะแนนความก้าวหน้าเฉลี่ยเท่ากับ 17.33

จากการศึกษาครั้งนี้ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ซึ่งเป็นแนวทางที่ส่งเสริมประสิทธิภาพของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน ดังเช่น Bureerat (2018) ที่ศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ตามแนวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในระดับอุดมศึกษาโดยพบว่า ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนจากคะแนนภาคปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.01 คะแนน ภาคทฤษฎีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.07 และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุดซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสามารถส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับ Limpaphan (2018) ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานแบบอิงประสบการณ์ร่วมกับการเสริมศักยภาพทักษะ

การเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีความก้าวหน้าทางการเรียนร้อยละ 76.34 อีกทั้งนักเรียนยังมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานช่วยส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้และสร้างแรงจูงใจได้เป็นอย่างดี เช่นเดียวกับ Klaisri (2017) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ทฤษฎีแบบผสมผสานร่วมกับทฤษฎีอภิปัญญาของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ โดยพบว่า รูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.21 และนักศึกษามีความพึงพอใจในภาพรวมต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก อีกทั้งผลการทดลองยังพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างชัดเจน

ผลการวิจัยในครั้งนี้จึงสามารถเป็นแนวทางในการปฏิบัติการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แนวทางการจัดการศึกษาต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ และครูสามารถช่วยให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนได้เรียนตามเป้าหมาย ทั้งยังสอดคล้องกับหลายงานวิจัยที่ชี้ชัดว่าการใช้เทคนิคแผนผังความคิดร่วมกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานมีผลช่วยส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนวรรณคดีไทยให้สูงขึ้น อีกทั้งยังช่วยกระตุ้นทักษะการคิดวิเคราะห์และส่งเสริมการจดจำเนื้อหาด้วยการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน นักเรียนจำนวนทั้งหมด 30 คน มีผลการเรียนก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 22.57 คะแนน จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 56.43 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 33.57 คะแนน คิดเป็นร้อยละ ร้อยละ 83.92 การวิเคราะห์ทางสถิติด้วย t-test แบบ dependent พบว่าค่า t เท่ากับ 46.81 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถทางการเรียนวรรณคดีไทยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การใช้เทคนิคแผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ในการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียน เนื่องจากในขั้นตอนการพัฒนาได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ซึ่งร่วมพิจารณาความถูกต้องความเหมาะสมของเนื้อหา และความสอดคล้องกับแนวคิดทางการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังมีการทดลองใช้ในกลุ่มนักเรียนจริงในชั้นตอนต่าง ๆ ทั้งระดับรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ก่อนนำไปใช้จริงในชั้นเรียน ทำให้กิจกรรมที่สร้างขึ้นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด (Mind Mapping) จึงมีส่วนช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากแผนผังความคิดเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมเข้ากับความรู้ใหม่ได้อย่างมีระบบ ช่วยให้เห็นภาพรวมของบทเรียนได้ชัดเจน ซึ่งลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ตามธรรมชาติของสมองที่มักจดจำข้อมูลที่มีโครงสร้างเชื่อมโยง อีกทั้งการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ที่มีการผสมผสานระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ ช่วยเปิดโอกาส ให้นักเรียนได้เรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบซึ่งส่งเสริมให้เกิดความยืดหยุ่นในกระบวนการเรียนรู้ นักเรียนสามารถทบทวนเนื้อหาได้ตามความสนใจโดยมีรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญ นอกจากนี้ การนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้อย่างส่งผลให้บรรยากาศการเรียนรู้มีความน่าสนใจช่วยดึงดูดความสนใจของนักเรียน และกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้อีกยิ่งขึ้น

เมื่อผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ ย่อมส่งผลต่อความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ จนก่อให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของบทเรียน ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Munphawana (2018) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด ส่งผลให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาได้ดีขึ้นเปรียบเทียบกับความเข้าใจของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนที่ระดับ .01 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Waenphet (2017) ที่พบว่าการใช้เทคนิคแผนผังความคิดร่วมกับวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ 0.5 และจากงานวิจัยของ Thiengrach (2016) ที่แสดงให้เห็นว่าการใช้เทคนิคแผนผังความคิดประกอบแบบฝึกทักษะ ช่วยพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในส่วนของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานมีผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bureerat (2018) ซึ่งศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ พบว่าผู้เรียนมีผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก จากการศึกษาของ Limpaphan (2018) และ Klaisri (2017) ยังพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานช่วยส่งเสริมศักยภาพทางวิชาการของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน

จากการอภิปรายผลข้างต้น สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เป็นแนวทางที่ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผ่านขั้นตอนการสร้างอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการทางการเรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยการสร้างความสนใจของนักเรียนให้มีความกระตือรือร้นจากการเรียนและทำกิจกรรมการเรียนรู้ พัฒนานักเรียนจนมีความรู้ความเข้าใจตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังปลูกฝังให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวรรณคดีไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ครูผู้สอนควรนำเทคนิคแผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานไปปรับใช้ในบทเรียนอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการออกแบบกิจกรรมและการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ควรเน้นการจัดสรรเวลาสำหรับกิจกรรมออนไลน์ และมอบหมายงานที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเต็มที่
3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูควรบันทึกปัญหาหรือข้อสงสัยที่นักเรียนซักถาม เพราะถึงแม้ว่าการจัดการเรียนรู้นี้จะผ่านการปรับปรุงมาแล้วหลายครั้ง แต่อาจมีข้อบกพร่องที่ยังไม่พบ จึงควรติดตามผลที่จะได้นำข้อมูลไปปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในการนำไปใช้ครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัย เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วยวิธีการเรียนหรือเทคนิคการสอนรูปแบบอื่น ๆ
2. ควรศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยเน้น การติดตามพฤติกรรมการเรียนรู้ ความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ และความยั่งยืนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยกำหนดระยะเวลามากยิ่งขึ้น หรือเพิ่มเติมบทเรียนอื่น ๆ ร่วมด้วย

References

- Boonliang, T. (2013). *Curriculum and learning*. Suveeriyasarn. (In Thai)
- Chanantida, T. (2016). *Developing analytical thinking ability using mind map techniques with skill practice exercises in Thai language learning for grade 9 students* [Master's thesis]. Mahasarakham Rajabhat University. (In Thai)
- Chiang Rai Provincial Administrative Organization School. (2022). *Teacher self-assessment report of Chiang Rai Provincial Administrative Organization School*. Chiang Rai Provincial Administrative Organization School. (In Thai)
- Kanchanok, D. (2014). *A study of analytical reading ability in Thai literature and literary unit of grade 10 students using the SQ4R method with mind mapping* [Master's thesis]. Nakhon Ratchasima Rajabhat University. (In Thai)
- Ministry of Education. (2008). *The Basic Education Core Curriculum (2008)*. Agricultural Cooperative Federation of Thailand Printing House. (In Thai)
- Munphawana, S. (2018). *Reading comprehension in Thai literature of grade 9 students through teaching using mind mapping techniques* [Master's thesis]. Burapha University. (In Thai)
- Nucharee, B. (2018). The development of blended learning management to promote creativity based on the creative economy concept in higher education. *Christian University Journal*, 25 (3), 14–24. (In Thai)
- Office of the National Education Commission, Office of the Prime Minister. (1999). *Royal Gazette*. Office of the National Education Commission. (In Thai)

- Phanthip, L. (2018). **Development of an experiential-based blended learning model and enhancement of English writing skills for elementary school students** [Doctoral dissertation]. Naresuan University. (In Thai)
- Pratuwan, K. (2017). **Development of a blended learning and metacognition-based instructional model for education students in Rajabhat Universities in Northeastern Thailand** [Doctoral dissertation]. Dhurakij Pundit University. (In Thai)
- Ronnachai, C. (2016). **The effects of instruction using graphic organizer techniques on critical thinking, learning achievement, and learning retention in Thai literature of grade 7 students** [Master's thesis]. Prince of Songkla University. (In Thai)
- Sathaporn, P. (2017). **Educational technology paradigm in the digital era** (1st ed.). Phrae Thai Industry Printing. (In Thai)
- Sathaporn, T. (2008). **Mind map for the new generation**. Khwankaow Publishing. (In Thai)
- Sukhlarpkit, S. (2018). **Monogamy: Family colonial in Siam**. Matichon. (In Thai)
- Waenphet, P. (2017). **Development of Thai literature learning achievement of grade 9 students using inquiry-based learning combined with mind map technique** [Master's thesis]. Silpakorn University. (In Thai)

